

AKTIV UČITELJEV SLOVENŠČINE

2026/2027

**MERILA ZA OCENJEVANJE ZNANJA
IN DOLOČITEV MINIMALNIH STANDARDOV
PRI SLOVENŠČINI – GIMNAZIJA IN UMETNIŠKA GIMNAZIJA**

1 GOVORNO NASTOPANJE IN USTNO OCENJEVANJE

Govorno nastopanje in ustno ocenjevanje znanja iz obravnavane snovi pri jezikovnem in književnem pouku

Dijaku iz obravnavane snovi, vključno z obveznim domačim branjem, načeloma ustno zastavimo **tri naloge**, ki jih lahko v procesu ocenjevanja dopolnimo z ustreznimi **podvprašanji**; ta so dveh vrst, in sicer lahko z njimi dijaku pomagamo, da odgovori na zastavljeno vprašanje, ko **sam ne zmore celovito oblikovati odgovora** (ta tip podvprašanj niža oceno), lahko pa mu z njimi omogočimo, da **pokaže znanje na višji taksonomski ravni**, s čimer zvišuje svojo oceno. Zadnja naloga je govorni nastop in je povezana z domačimi branji.

MERILA

– za nezadostno:

ne odgovori, odgovori napačno, število podatkov je preskromno, razvidno je zelo slabo poznavanje snovi, pri književnem pouku tudi literarnih besedil, ubeseditev je na zelo nizki ravni, knjižno besedišče je zelo skromno, ne pozna osnovnih strokovnih izrazov, veliko je različnih jezikovnih napak;

– za zadostno – MINIMALNI STANDARD:

odgovor je skromen, zato so potrebna podvprašanja; število podatkov je skromno, pri književnem pouku je razvidno površno poznavanje literarnih besedil, razumevanje je na nizki ravni, utemeljitev ni, tudi vrednotenja ni ali pa je zelo preprosto, knjižno besedišče je skromno, obvladanje strokovnih izrazov je skromno oziroma so le-ti rabljeni napačno, veliko je različnih jezikovnih napak, vendar pa so grobe napake redkejšje od lažjih, posamezne povedi so lahko tudi nelogične;

– za dobro:

dijak poskuša na zastavljeno vprašanje odgovoriti samostojno, vendar pa mu je navadno potrebno postaviti tudi podvprašanja nižjih taksonomskih ravni, znanje je pretežno na ravni urejene reprodukcije, posamezne trditve poskuša tudi utemeljevati, zmožen je preprostega vrednotenja literarnih del oziroma jezikovnih problemov, knjižno besedišče je primerno, opazne so tudi težave pri rabi strokovnih izrazov, pojavljajo se posamezne jezikovne napake, prevladujejo preprostejše povedi;

– za prav dobro:

dijak odgovarja samostojno, podvprašanja mu postavljamo tudi za doseganje višjih taksonomskih ravni, trditve večinoma utemeljuje, dobro pozna in razume književna besedila in jih poskuša tudi samostojno vrednotiti, včasih zna znanje, pridobljeno pri književnem oziroma jezikovnem pouku, posplošiti in ga uporabiti v novih primerih, knjižno besedišče je precej bogato, raba strokovnih izrazov ustrezna, jezikovnih napak je malo, dijak dokazuje, da obvlada tudi nadpovedno skladnjo;

– za odlično:

dijak odgovarja samostojno in prepričljivo, podvprašanja mu postavljamo kvečjemu za doseganje višjih taksonomskih ravni, trditve dosledno utemeljuje, dobro pozna in razume književna besedila in jih samostojno vrednoti, zmožen je različnih povezav (npr. z drugimi obravnavanimi deli, avtorji, obdobji, smermi ipd.), zna posploševati znanje, pridobljeno pri književnem oziroma jezikovnem pouku, in ga uporabljati v novih primerih, knjižno besedišče je bogato, raba strokovnih izrazov ustrezna in suverena, jezikovnih napak skoraj ni, oziroma jih dijak sam sproti popravlja, obvlada tvorbo zahtevnejših povedi in nadpovedno skladnjo.

2 PISNO OCENJEVANJE ZNANJA

2. 1. Naloga odprtega tipa (drugotna besedila esejskega tipa in/ali pisna neumetnostna besedila)

1. in 2. letnik pišeta drugotna besedila esejskega tipa in/ali pisna neumetnostna besedila. Predpisano število besed je:

1. letnik: najmanj 500 besed

2. letnik: najmanj 500 besed

Ocenjevanje je lahko celostno (holistično) in/ali analitično.

Celostno (holistično) ocenjevanje:

– za nezadostno

Med vsebino besedila in smernicami ni smiselne povezanosti. Vsebina besedila je sicer bolj ali manj povezana z smernicami (tj. z besedilom in smiselnim kontekstom), vendar je kakovost ubeseditve na tako nizki ravni, da standardu splošne mature ne ustreza. Besedilo obravnava naslovno temo zelo poenostavljeno, poznavanje snovi je skopo in površno. Veliko je napačnih ali nebitvenih podatkov, ki se ne zahtevajo. Veliko je različnih in ponavljajočih se enakih pravopisnih in slovničnih napak. Kandidat ne obvlada tvorbe zahtevnejših povedi in pravil nadpovedne skladnje oziroma jih obvlada zelo slabo. Besedišče je skopo in stereotipno. Besedilo ni niti vsebinsko (notranja zgradba) niti zunanje (odstavki) ustrezno razčlenjeno; pogoste so ponovitve že povedanega in zastranitve.

– za zadostno – MINIMALNI STANDARD

Poznavanje snovi je skopo: gre samo za obnavljanje vsebine književnih besedil in reprodukcijo študijskega gradiva. Kandidatovo faktografsko znanje je sicer zadovoljivo (ni večjih vsebinskih napak), navedenih pa je tudi precej nebitvenih podatkov. Analitičnega pristopa z razlaganjem ni, morebitno vrednotenje je na ravni doživljajskega opisa. Morebitna primerjava literarnih sestavin je poenostavljena, površna. Precej je pravopisnih in slovničnih napak, pri čemer so osnovne napake redkejše. Besedišče je skopo in stereotipno, nefunkcionalno ga dopolnjujejo nerazumljeni ali slabo razumljeni literarnovedni in drugi strokovni izrazi. Zunanja zgradba ne ustreza v celoti notranji. Pogoste so nepotrebne ponovitve že povedanega in zastranitve.

– za dobro

Kandidat snov pozna in jo razume. Vsebina besedila je povezana s smernicami, vendar so vidne vrzeli v faktografskem znanju. Obravnavanje teme besedila (smernic) je večinoma neproblemsko, prevladuje urejena reprodukcija študijskega gradiva (z obnavljanjem vsebine književnih besedil). Vrednotenje je večinoma na ravni doživljajskega opisa. Pojavita se preprostejša primerjava in analiza. V besedilu so posamezne slovnične in pravopisne napake, vendar hujših napak skoraj ni oziroma se ne ponavljajo. Kandidat obvlada poglavitna pravila nadpovedne skladnje. Besedišče je ustrezno, izražanje je večinoma razumljivo, raba strokovnih izrazov ni vedno povsem ustrezna. Besedilo je večinoma koherentno in ustrezno členjeno. Prevladuje smiselna povezava odstavkov.

– za prav dobro

Kandidat dobro pozna snov in jo razume, zato k smernicam pristopa problemsko. Pri primerjavi literarnih prvin se opira na študijsko gradivo in zmore priti do samostojnih sklepov (sinteze). Svoje trditve logično izpeljuje. Zmožen je zavzeti utemeljeno osebno stališče do obravnavane problematike. Besedilo vsebuje jezikovne napake, ki niso osnovne. Kandidat se izraža večinoma

tekoče in razumljivo, obvlada tudi tvorbo zapleteno zloženih povedi. Strokovni izrazi so večinoma ustrezno uporabljeni. Besedilo je koherentno in ustrezno členjeno.

– za odlično

Obravnavanje smernic je prepričljivo, zrelo, lahko tudi izvirno. Kandidat argumentirano pristopa k smernicam, o njih razpravlja problemsko, lahko tudi z več različnih gledišč (svojih ali strokovnih). Obvlada primerjavo z analizo, sintetiziranje in vrednotenje. Razlaganje in utemeljevanje sta jasna, brez vrzeli, sklepi smiselno izhajajo iz obravnave teme. Jezikovnih napak skoraj ni. Prevladujejo raznovrstne zapleteno zložene povedi. Strokovni izrazi so rabljeni ustrezno. Slog besedila je prepričljiv, izbira besedišča in skladenjskih struktur je ustrezna, kandidat zna s slogom pisanja razvijati tudi vplivajnsko vlogo besedila. Besedilo je v celoti koherentno, njegova zgradba je ustrezna.

Analitično ocenjevanje:

a) Vsebina do 30 točk (točke razporedimo glede na dana navodila).

b) Jezik do 20 točk – način vrednotenja je usklajen z maturitetnim načinom – glej prilogo *

Učitelj lahko nalogam, ki vsebinsko in/ali jezikovno izstopajo, **doda do 3 točke**.

Pragovi za določanje ocene so:

25–31 točk je zadostno, 32–38 točk je dobro, 39–44 je prav dobro, 45–50 je odlično.

3. in 4. letnik pišeta drugotna besedila esejskega tipa in/ali pisna neumetnostna besedila.

Predpisano število besed je:

3. letnik: najmanj 600 besed

4. letnik: najmanj 600 besed

Ocenjevanje je lahko celostno (holistično) in/ali analitično.

Celostno (holistično) ocenjevanje:

– za nezadostno

Med vsebino besedila in esejskimi smernicami ni smiselne povezanosti. Vsebina besedila je sicer bolj ali manj povezana z esejskimi smernicami (tj. z besedilom in smiselnim kontekstom), vendar je kakovost ubeseditve na tako nizki ravni, da standardu splošne mature ne ustreza. Besedilo obravnava naslovno temo zelo poenostavljeno, poznavanje snovi je skopo in površno. Veliko je napačnih ali nebitvenih podatkov, ki se ne zahtevajo. Veliko je različnih in ponavljajočih se enakih pravopisnih in slovničnih napak. Kandidat ne obvlada tvorbe zahtevnejših povedi in pravil nadpovedne skladnje oziroma jih obvlada zelo slabo.

Besedišče je skopo in stereotipno. Besedilo ni niti vsebinsko (notranja zgradba) niti zunanje (odstavki) ustrezno razčlenjeno; pogoste so ponovitve že povedanega in zastranitve.

– za zadostno – MINIMALNI STANDARD

Poznavanje snovi je skopo: gre samo za obnavljanje vsebine književnih besedil in reprodukcijo študijskega gradiva. Kandidatovo faktografsko znanje je sicer zadovoljivo (ni večjih vsebinskih napak), navedenih pa je tudi precej nebitnih podatkov.

Analitičnega pristopa z razlaganjem ni, morebitno vrednotenje je na ravni doživljajskega opisa. Morebitna primerjava literarnih sestavin je poenostavljena, površna. Precej je pravopisnih in slovničnih napak, pri čemer so osnovne napake redkejše. Besedišče je skopo in stereotipno, nefunkcionalno ga dopolnjujejo nerazumljeni ali slabo razumljeni literarnovedni in drugi strokovni izrazi. Zunanja zgradba ne ustreza v celoti notranji. Pogoste so nepotrebne ponovitve že povedanega in zastranitve.

– za dobro

Kandidat snov pozna in jo razume. Vsebina eseja je povezana z esejskimi smernicami, vendar so vidne vrzeli v faktografskem znanju. Obravnavanje teme eseja (smernic) je večinoma neproblemsko, prevladuje urejena reprodukcija študijskega gradiva (z obnavljanjem vsebine književnih besedil). Vrednotenje je večinoma na ravni doživljajskega opisa. Pojavita se preprostejša primerjava in analiza. V besedilu so posamezne slovnične in pravopisne napake, vendar hujših napak skoraj ni oziroma se ne ponavljajo. Kandidat obvlada poglobljena pravila nadpovedne skladnje. Besedišče je ustrezno, izražanje je večinoma razumljivo, raba strokovnih izrazov ni vedno povsem ustrezna. Besedilo je večinoma koherentno in ustrezno členjeno. Prevladuje smiselna povezava odstavkov.

– za prav dobro

Kandidat dobro pozna snov in jo razume, zato k esejskim smernicam pristopa problemsko. Pri primerjavi literarnih prvin se opira na študijsko gradivo in zmore priti do samostojnih sklepov (sinteze). Svoje trditve logično izpeljuje. Zmožen je zavzeti utemeljeno osebno stališče do obravnavane problematike. Besedilo vsebuje jezikovne napake, ki niso osnovne. Kandidat se izraža večinoma tekoče in razumljivo, obvlada tudi tvorbo zapleteno zloženih povedi. Strokovni izrazi so večinoma ustrezno uporabljeni. Besedilo je koherentno in ustrezno členjeno.

– za odlično

Obravnavanje esejskih smernic je prepričljivo, zrelo, lahko tudi izvirno. Kandidat argumentirano pristopa k esejskim smernicam, o njih razpravlja problemsko, lahko tudi z več različnih gledišč (svojih ali strokovnih). Obvlada primerjavo z analizo, sintetiziranje in vrednotenje. Razlaganje in utemeljevanje sta jasna, brez vrzeli, sklepi smiselno izhajajo iz obravnave teme. Jezikovnih napak skoraj ni. Prevladujejo raznovrstne zapleteno zložene povedi. Strokovni izrazi so rabljeni ustrezno. Slog besedila je prepričljiv, izbira besedišča in skladenjskih struktur je ustrezna, kandidat zna s slogom pisanja razvijati tudi vplivajsko vlogo besedila. Besedilo je v celoti koherentno, njegova zgradba je ustrezna.

Analitično ocenjevanje:

a) Vsebina do 30 točk (točke razporedimo glede na dana navodila).

b) Jezik do 20 točk – način vrednotenja je usklajen z maturitetnim načinom – glej prilogo*

Učitelj lahko nalogam, ki vsebinsko in/ali jezikovno izstopajo, **doda do 3 točke**.

Pragovi za določanje ocene so:

25–31 točk je zadostno, 32–38 točk je dobro, 39–44 je prav dobro, 45–50 je odlično.

2. 2. Celovito in/ali delno pisno ocenjevanje znanja iz obravnavane snovi

Tematske sklope, obravnavane pri jezikovnem in književnem pouku, pisno ocenjujemo z nalogami:

- zaprtega tipa,
- polodprtega tipa,
- odprtega tipa.

Sestavljajo jih točkovana vprašanja oziroma naloge iz obravnavane snovi (jezik, književnost), pri književnem pouku vključno z obveznim domačim branjem, skladno s cilji pouka slovenščine, kot jih predpisuje učni načrt.

Pri odgovorih ocenjujemo tudi kakovost ubeseditve in jezikovno pravilnost.

Pragovi za ocene so:

50 % je zadostno, od 65 % je dobro, od 78 % je prav dobro, od 90 % je odlično.

3 KREDITNE TOČKE

Učitelj lahko dijake oceni tudi s kreditnimi točkami. Delo dijakov se lahko ovrednoti **vsaj trikrat**, razporejeno skozi vse šolsko leto. Vrednotenje se izvede s **tristopenjskimi kreditnimi točkami (KT)**, in sicer 0 KT – slabo (neuspešno), 3 KT – povprečno (uspešno), 6 KT – odlično (zelo uspešno).

Ob koncu šolskega leta učitelj dijakove dosežene kreditne točke pretvori v oceno, če je dijak kreditne točke pridobil vsaj tri- ali večkrat. Ocena se vpiše, če se dijak z vpisom v redovalnico strinja.

Učitelj dijaka vsakič takoj po vrednotenju javno seznani s številom dodeljenih točk. Kreditne točke so vpisane v učiteljeve osebne zapise. Vsak tak zapis je obvezno opremljen z **datumom, številom kreditnih točk in opombo o vsebini**, ki je bila vrednotena.

Kreditne točke so lahko dodeljene za:

- govorne nastope, deklamacije in recitacije,
- literarno-umetniške nastope na prireditvah,
- dosežke na tekmovanjih in razpisih,
- pisne domače naloge in domače branje,
- z enim točkovanjem letno za vrednotenje opravljanja domačih nalog.

TOČKOVNO VREDNOTENJE dijakovega dela:

- 0 točk za neopravljeno ali zelo slabo opravljeno delo ali zelo slabo znanje;
- 3 točke za povprečno opravljeno delo ali znanje (ustrezno, a z večjimi pomanjkljivostmi);
- 6 točk za odlično opravljeno delo ali odlično znanje z možnimi manjšimi pomanjkljivostmi.

KRITERIJI za posamezno obliko pridobivanja kreditnih točk

a) Ustno pridobivanje kreditnih točk:

- 0 točk za nepoznavanje obravnavanih pojmov in lastnosti ali njihovo napačno navajanje in razlago ter za nepoznavanje besedila ali zelo pomanjkljivo interpretacijo;
- 3 točke za delno poznavanje obravnavanih pojmov, navajanje lastnosti in primerov, a z občutnimi pomanjkljivostmi, ki kažejo na slabše razumevanje povedanega ter za pomanjkljivo interpretacijo besedila;
- 6 točk za odlično poznavanje in razlago obravnavane snovi, z navajanjem lastnosti in medsebojnih povezav ter samostojno izdelanimi primeri z manjšimi pomanjkljivostmi ter za dobro interpretacijo besedila.

b) Literarno- umetniški nastopi:

- 6 točk za kakovosten nastop.

c) Dosežki na tekmovanjih in razpisih:

- 6 točk za bronasto priznanje,
- 6 točk za dobro uvrstitev na drugih tekmovanjih in razpisih.

č) Pridobivanje kreditnih točk s pisnimi izdelki:

- 0 točk za dosežen rezultat pod 40 %;
- 3 točke za doseženih vsaj 40 %;
- 6 točk za doseženih vsaj 80 %.

d) Opravljanje domačih nalog:

- 0 točk za več kot 50 % neopravljenih domačih nalog ali če je večina nalog rešena napačno ali če dijak pri večini nalog zapiše le rešitve, brez postopka;
- 3 točke, če je dijak opravil vsaj 70 % predvidenih nalog ali če je rešil skoraj vse naloge, a z večjimi napakami;
- 6 točk, če dijak pravilno opravi skoraj vse domače naloge in le z manjšimi napakami.

PRETVORBA KREDITNIH TOČK V OCENO

Ob koncu pouka pridobljene kreditne točke pretvorimo v oceno po naslednjih kriterijih:

a) Če smo dijakovo delo s kreditnimi točkami ovrednotili trikrat v šolskem letu, dosežene točke pretvorimo v oceno na naslednji način:

0 ali 3 točke	1 (nzd)
6 točk	2 (zd)
9 točk	3 (db)
12 točk	4 (pdb)
15 ali 18 točk	5 (odl)

b) Če smo dijakovo delo s kreditnimi točkami ovrednotili štirikrat v šolskem letu, dosežene točke pretvorimo v oceno na naslednji način:

0, 3 ali 6 točk	1 (nzd)
9 točk	2 (zd)
12 točk	3 (db)
15 točk	4 (pdb)
18, 21 ali 24 točk	5 (odl)

c) Če smo dijakovo delo s kreditnimi točkami ovrednotili petkrat v šolskem letu, dosežene točke pretvorimo v oceno na naslednji način:

0, 3 ali 6 točk	1 (nzd)
9 ali 12 točk	2 (zd)
15 točk	3 (db)
18 ali 21 točk	4 (pdb)
24, 27 ali 30 točk	5 (odl)

d) Če smo dijakovo delo s kreditnimi točkami ovrednotili več kot petkrat v šolskem letu, dosežene točke pretvorimo v oceno na naslednji način:

0–34 %	1 (nzd)
35–49 %	2 (zd)
50–64 %	3 (db)
65–79 %	4 (pdb)
80–100 %	5 (odl)

POPRAVNI/DOPOLNILNI/PREDMETNI IZPIT

Izpit iz slovenščine je sestavljen iz dveh delov, pisnega in ustnega.

1. **Pisni del** traja do 90 minut in obsega praviloma pisni preizkus znanja jezika in književnosti. Pisni del se pripravi na ravni aktiva.
2. **Ustni del** traja do 20 minut (in 15 minut priprave), obsega tri naloge s področja jezika in/ali književnosti.

Aktiv učiteljev slovenščine

PRILOGA: OPISNIKI ZA OCENJEVANJE JEZIKA, SLOGA IN ZGRADBE V ŠOLSKIH SPISIH IN ESEJIH**JEZIKOVNA PRAVILNOST**

PRAVOPIŠ: Kako dobro kandidat pri pisanju upošteva pravopisna pravila (rabo ločil, pisanje z veliko oz. malo začetnico, zapisovanje besed, pisanje besed skupaj in narazen, zapisovanje prevzetih besed, deljenje besed)?

Točke	Opisnik ravni
4	Pravopisnih napak je malo, povezane so predvsem z višjimi ravni pismenosti (npr. manjkajoče vejice v zapleteno zloženih večstavčnih povedih) oz. gre za posamezne napake, ki po presoji ocenjevalca niso posledica splošnega neznanja pravopisa.
3	Pravopisnih napak je malo, povezane so z rabo ločil v zloženih povedih oz. gre za posamezne raznovrstne napake, ki po presoji ocenjevalca niso posledica splošnega neznanja pravopisa./Pojavi se več istovrstnih napak, povezanih z neupoštevanjem enega pravopisnega pravila.
2	Pravopisnih napak je več. Pojavijo se istovrstne pravopisne napake, povezane z rabo ločil, zapisovanjem besed ali rabo velikih oz. malih začetnic (npr. kandidat dosledno piše <i>življenjski</i> brez -j ali <i>ljubljski</i> z veliko začetnico ali manjkajo posamezne vejice tudi v dvostavčnih povedih ali nezapleteno zloženih večstavčnih povedih). / Pojavi se več posameznih raznovrstnih pravopisnih napak, iz česar je razvidno, da kandidat pravopisnih pravil ne zmore upoštevati dosledno.
1	Pojavi se veliko raznovrstnih pravopisnih napak; kandidatova uporaba pravopisnih pravil je šibka.
0	Kandidat ne dosega nobene od zgornjih ravni: pravopisne napake se pojavijo skoraj v vsaki povedi; ločila uporablja naključno.

SLOVNICA: Kako slovnično pravilna je kandidatova raba jezika? (K slovnični pravilnosti štejemo rabo pravih besednih oblik in skladenjskih struktur.)

Točke	Opisnik ravni
4	Slovničnih napak je malo; v glavnem gre za napake, ki po presoji ocenjevalca niso posledica splošnega neznanja slovnice.
3	Slovničnih napak je malo (npr. napačno sklanjanje ene besede, občasna napačna raba predlogov, napačna raba povratno svojilnega zaimka, napačna raba glagolskega časa ipd.); ne gre za osnovne napake (npr. sklanjanje samostalnika <i>mati</i>).
2	Slovničnih napak je več. Pojavijo se raznovrstne slovnične napake, med njimi tudi osnovne. Iz tipa napak je razvidno, da kandidat določenih slovničnih zakonitosti ne obvlada dobro (npr. napake pri navezovanju, rabi zaimkov, sklanjanju, rabi predlogov, stopnjevanju pridevnikov, tvorbi povedi ipd.).
1	Pojavi se veliko raznovrstnih slovničnih napak, med njimi je veliko osnovnih. Iz tipa napak je razvidno, da kandidat slovničnih pravil ne upošteva dosledno.
0	V večini besedila se pogosto pojavijo raznovrstne slovnične napake. Slovnična nepravilnost besedila bralcu otežuje razumevanje besedila.

SLOG – BESEDIŠČE: Kako pomensko ustrezno in natančno je besedišče? Kako primerna je izbira besedišča glede na namen in okoliščine pisanja besedila? Kako raznovrstna je izbira besedišča? Kako je v esej vključeno strokovno besedišče?

Točke	Opisnik ravni
3	Kandidat besede praviloma uporablja pomensko natančno, izbira besed pripomore k jasnemu in natančnemu izražanju; strokovne izraze uporablja natančno in pravilno; uporablja knjižni jezik in pretežno slogovno nevtralnno besedišče, slogovno zaznamovane besede uporabi zaradi učinkovitosti sporočila in jih jasno označi; uporablja raznovrstno besedišče, ki prispeva k živosti izražanja.
2	Kandidat besede večinoma uporablja pomensko natančno, izbira besed pripomore k jasnemu in natančnemu izražanju; strokovne izraze uporablja večinoma natančno in pravilno; uporablja knjižni jezik in pretežno slogovno nevtralnno besedišče, slogovno zaznamovane besede večinoma uporabi zaradi učinkovitosti sporočila; uporablja dokaj raznovrstno besedišče.
1	Kandidat večkrat pomensko nenatančno uporabi besede, kar krni jasnost in natančnost izražanja; strokovne izraze večkrat uporabi nenatančno ali jih ne uporablja; večkrat se pojavijo odkloni od knjižnega jezika; slogovno zaznamovane besede praviloma ne prispevajo k učinkovitosti besedila; besedišče ni bogato in raznovrstno.
0	Kandidat uporablja besede pomensko nenatančno, kar močno ovira razumevanje besedila; strokovnih izrazov ne uporablja ali so ti napačno rabljeni; knjižnega jezika ne obvlada dobro; slogovno zaznamovane besede ne prispevajo k učinkovitosti besedila; besedišče ni bogato in raznovrstno, temveč skopo.

SLOG POVEDI: Ali kandidat uporablja raznovrstno grajene povedi? Ali kandidat uporablja različne vrste navezovanja, tako da je izražanje jasno in razumljivo? Ali je izražanje dovolj jedrnato in gostobesednost (kršenje načela jedrnatosti) ne ovira razumevanja?

Točke	Opisnik ravni
3	Kandidat tvori raznovrstne večstavčne povedi. Uporablja različne vrste navezovanja (z zaimki, s sopomenkami, s parafrazami, z osebno glagolsko obliko ...), da se izogne ponavljanju besed/besednih zvez. Tvorba povedi je jasna in razumljiva. Uporablja pretežno tvorni glagolski način. Izražanje je večinoma jedrnato.
2	Kandidat večinoma tvori raznovrstne večstavčne povedi, pri čemer se na nekaterih mestih lahko pojavi kopičenje istovrstno grajenih povedi (npr. zaporedno ponovljeni prilastkovi/vzročni odvisniki, vezalna/protivna priredja ipd. – če ni taka raba namenjena vzbujanju posebnega učinka). Praviloma uporablja različne vrste navezovanja, da se izogne nepotrebnemu ponavljanju. Praviloma uporablja tvorni glagolski način. Izražanje je praviloma jedrnato.
1	Kandidat pogosto tvori istovrstne povedi, pogoste so enostavne in preprostejše dvostavne povedi, večstavčne povedi so redkejše. Uporablja eno do dve vrsti navezovanja (npr. z zaimki, z osebno glagolsko obliko, z dobesečno ponovitvijo). V povedih se neutemeljeno pojavi raba trpnega glagolskega načina. Z gostobesednostjo krši načelo jedrnatosti ali je preveč jedrnat (kar bralcu otežuje razumevanje).
0	Kandidat praviloma tvori istovrstne povedi. Pojavijo se neustreznosti na vseh opazovanih ravneh besedila (tvorba povedi, vrste povedi, navezovanje, jedrnatost izražanja) in so pogoste. Tvorba povedi je večkrat taka, da je sporočilo težje razumljivo oz. nejasno.

ZGRADBA – ZUNANJA ZGRADBA: Ali zunanja zgradba besedila ustreza notranji zgradbi besedila? Ali so odstavki smiselne in zaokrožene enote?

Točke	Opisnik ravni
2	Besedilo je v celoti ustrezno členjeno na odstavke, ki so zaokrožene enote besedila in so primerno obsežni. Odstavkov je več – tudi jedro je členjeno na odstavke. Uvodni in zaključni odstavek sta praviloma krajša od jedrnih.
1	Besedilo ima več odstavkov in je večinoma ustrezno členjeno: pojavita se dve večji pomanjkljivosti ali nekaj manjših. K večjim pomanjkljivostim spadajo predvsem nesorazmerja v dolžini odstavkov, npr. zelo dolg zaključni ali uvodni odstavek, zelo kratek jedrni odstavek.
0	Besedilo ima le tri odstavke ali nima odstavkov./Razporeditev odstavkov večinoma ne sledi notranji zgradbi besedila, ampak je ta nepremišljena oz. naključna./Pojavi se več izrazito kratkih odstavkov, ki povzročijo razdrobljenost besedila.

NOTRANJA ZGRADBA (KOHERENCA BESEDILA): Ali se izhodiščna teza (v uvodnem delu) povezuje s tezami (podtezami) v nadaljevanju? Ali so podteme jedrnih odstavkov povezane s temo eseja? Ali se zaključni del povezuje z uvodnim delom? Ali so povedi znotraj odstavkov med seboj smiselno povezane (tj. ni tematskih preskokov znotraj odstavka ali pomensko nelogičnih zvez povedi)? Ali so odstavki med seboj smiselno povezani (tj. ni nenadnih preskokov na drugo podtemo)? Ali je besedilo zaokrožena celota in nima neutemeljenih zastranitev?

Točke	Opisnik ravni
4	Besedilo je <u>koherentno</u> : v uvodnem delu je (z naslovom/temo eseja povezana) izhodiščna teza; podteme v odstavkih so smiselno povezane z uvodnim delom in med seboj; ni zastranitev, kandidat ne piše o vidikih, ki niso povezani s predvideno temo; zaključek smiselno zaključuje besedilo in praviloma potrjuje uvodno tezo ter ne odpira nove, z uvodnim delom nepovezane teme; povedi se med seboj smiselno povezujejo, med povedmi in odstavki ni »ostrih« preskokov.
3	V besedilu se pojavijo manjše pomanjkljivosti, ki deloma krnijo koherenco besedila, vendar besedilo <u>kljub temu deluje kot smiselna celota</u> . Lahko se pojavijo naslednje pomanjkljivosti: posamezna podteza je manj prepričljivo povezana z izhodiščno tezo/uvodni del je manj povezan z jedrnim delom, pri čemer so odstavki jedrnega dela prepričljivo medsebojno povezani/ena očitna zastranitev/z ostalim delom manj povezan zaključni odstavek/»dvojni« uvod (najprej splošni del, nato odstavek s tezo)/posamezen neustrezen ali manj ustrezen prehod na drugo podtemo ipd.
2	V besedilu se pojavijo pomanjkljivosti, ki krnijo koherenco besedila, tako da besedilo <u>ne deluje več kot smiselna celota</u> . Pojavijo se lahko naslednje pomanjkljivosti: teza in podteze so med seboj slabo povezane/nekateri ključne podteze manjkajo/kandidat »odgovarja na vprašanja«, zato je besedilo razdrobljeno oz. so odstavki med seboj nepovezani/zastranitve, ki krnijo koherenco besedila/uvodni, jedrni in zaključni del so med seboj slabo povezani ali niso povezani/neustrezni prehodi na drugo temo. Pomanjkljivosti se ne pojavijo prav pri vseh opisanih elementih, vsaj dva elementa naj bi bila izpeljana ustrezno.
1	V besedilu se pojavijo take pomanjkljivosti, da <u>močno krnijo koherenco besedila</u> . Večina elementov notranje zgradbe ni izpeljana zadovoljivo.
0	Besedilo je <u>nekoherentno</u> , med odstavki ni smiselne povezave; zgradba besedila je (skoraj) v celoti neustrezna.

Če spis/esej ne dosega predpisane dolžine (najmanj 500/600 besed), se maksimalno število točk za posamezne postavke zniža:

	jezikovna pravilnost	slog	zgradba
599–450 besed (esej) 499–350 besed (spis)	6	4	6
449–300 besed (esej) 349–250 besed (spis)	4	4	4
pod 300 besed (esej) pod 250 besed (spis)	2	2	2

Dodatne točke (1–3)

Dodatne točke ocenjevalec dodeli eseju, za katerega presodi, da **izrazito presega pričakovane dosežke** po izvirnosti ali poglobljenosti obravnave esejskih smernic oziroma po besedilni zmožnosti (slog in zgradba eseja).

Okvirno se dodatne točke dodeljujejo:

1	- za en izviren ali poglobljen in prepričljiv del esejske razprave, ki smernice opazno presega, je smiselno povezan z ostalim besedilom in hkrati daje nov vpogled v obravnavano temo, ali - za nadpovprečno besedilno zmožnost, ki se kaže v prepričljivem slogu in zgradbi;
2	za več izvirnih ali poglobljenih oz. prepričljivih delov esejske razprave, ki smernice opazno presegajo, so smiselno povezani z ostalim besedilom in hkrati dajejo nov vpogled v obravnavano temo, ter za nadpovprečno besedilno zmožnost, ki se kaže v prepričljivem slogu in zgradbi;
3	za izjemen esej, ki praviloma v celoti izvirno ali poglobljeno in prepričljivo presega pričakovane dosežke, hkrati je tudi po besedilni zmožnosti visoko nadpovprečen.